

Boardletter

Gemeente Olst-Wijhe
Boekjaar 2025

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Olst-Wijhe
Postbus 23
8130 AA WIJHE

Onderwerp: Boardletter 2025
Kenmerk: 21-01-2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole van boekjaar 2025 van de gemeente Olst-Wijhe rapporteren wij u onze bevindingen uit de interimcontrole.

In deze boardletter rapporteren wij de bevindingen naar aanleiding van onze controle, de belangrijkste risico's, ons beeld van de interne beheersing, relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving en indien van toepassing andere veranderingen die voor u relevant kunnen zijn. Deze boardletter is een samenvatting van de hoofdlijnen van de management letter zoals uitgebracht aan het college en management.

De bevindingen komen voort uit onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en zijn opgenomen voor zover wij het van belang achten om deze met u te communiceren. De bevindingen en aanbevelingen dienen te worden gelezen als constructieve aanwijzingen voor het management als onderdeel van een continu proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van de organisatie.

Deze boardletter is door ons opgesteld voor uw informatie en mag niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking worden gesteld.

Wij danken uw gemeente voor de samenwerking en zijn graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Baker Tilly (Netherlands) B.V.

M.C.J.M. Bekker RA

Inhoud

1. Bestuurlijke samenvatting
2. Kwaliteit interne beheersing & IT
3. Terugkoppeling vragen auditcommissie
4. Actualiteiten

1. Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Algemene conclusie over interne beheersing

Wij zien dat de gemeente Olst-Wijhe in 2025 stappen heeft gezet in het verbeteren van haar administratieve organisatie, wat als basis kan dienen voor het verder uitwerken en zichtbaar maken van de interne beheersing. Het opvolgen van onze aanbevelingen uit voorgaande rapportages hangt in een aantal gevallen samen met de invoering van de nieuwe financiële applicatie en van lopende acties binnen de gemeente. Het zichtbaar worden van deze verbeteringen vergt tijd, daarom zijn veel van onze opmerkingen nog onderhanden.

Kernpunten

Op voorhand identificeren we een aantal aandachtsgebieden met verhoogde aandacht in onze controle. Enerzijds omdat de beheersing op de stroom aanvullende werkzaamheden vereist, anderzijds omdat wij een verhoogd risico op afwijkingen onderkennen. Dit betreffen:

- De rechtmatigheidsverantwoording;
- Prestatielevering inkoopfacturen en sociaal domein;
- Naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen;
- Waardering grondexploitatie;
- Risico op het doorbreken procesafspraken door het management;
- Dataconversie financiële administratie.

Kwaliteit van Verbijzonderde Interne Controle

Sinds dit boekjaar worden een aantal VIC-werkzaamheden door de gemeente zelf uitgevoerd. Wij hebben geconstateerd dat de werkzaamheden met voldoende kwaliteit worden uitgevoerd. Ook hebben wij geconstateerd dat de VIC de verantwoordelijkheid nadrukkelijker bij de budgethouders neerlegt waardoor het leereffect voor de organisatie groter is.

Wel hebben wij vernomen dat, conform eerdere jaren, er veel bevindingen uit de VIC-werkzaamheden volgen. Wij vragen de inzet van de organisatie op deze bevindingen om de fouten en onzekerheden te reduceren.

Rechtmatigheidsverantwoording

De wet- en regelgeving aangaande de rechtmatigheidsverantwoording is in april 2025 definitief geworden. Belangrijk is dat de goedkeuringstolerantie (materialiteit) voor zowel de controle van de accountant als de rechtmatigheidsverantwoording is gewijzigd. De goedkeuringstolerantie voor totaal van fouten en onzekerheden bedraagt nu 2% van de totale lasten exclusief dotaties aan de reserves. In uw financiële verordening 2025 is dit verwerkt.

Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

De interne beheersing rondom het aantonen van de prestatielevering van inkoopfacturen en zorg in natura (WMO en Jeugdzorg) leidt niet tot voldoende zekerheid bij de gehele stroom. We hebben met de organisatie gesproken over de mogelijkheden om de prestatielevering bij zowel inkoopfacturen als declaraties in het sociaal domein alsnog met terugwerkende kracht aan te tonen.

Gezien de wijzigingen in de wetgeving met betrekking tot de materialiteitsbepalingen is er minder ruimte voor onzekerheden en zullen wij meer aandacht besteden aan de mogelijke onzekerheden met betrekking tot de prestatieleveringen.

Actuele ontwikkelingen

Vanuit het oogpunt van onze natuurlijke adviesfunctie hebben wij in deze boardletter een aantal actuele ontwikkelingen in de sector opgenomen. Wij hebben de gemeente Olst-Wijhe gevraagd hiervan kennis te nemen.

2. Kwaliteit interne beheersing & IT

Dit hoofdstuk bevat onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing (inclusief de IT-omgeving). Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie willen wij bijdragen aan verbetering van de bedrijfsvoering, onder andere door het analyseren van de IT-omgeving en de bedrijfsprocessen.

Onze observaties en aanbevelingen koppelen we in dit hoofdstuk aan de gemeente terug.

2. Kwaliteit interne beheersing

2.1 Algemeen beeld

Onderwerp	Omschrijving
Doel en reikwijdte	Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming. Wij geven geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferanalyses, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.
Algemene conclusie over de interne beheersing	<p>De interne beheersing bij gemeente Olst-Wijhe is volop in ontwikkeling. Wij constateren dat de organisatie streeft naar verbetering van de cultuur rondom beheersing en verantwoording van processen. Het ingezette verbeterplan control heeft in 2025 gezorgd voor verbetering. We zien dat de organisatie heeft geïnvesteerd in het aanstellen van medewerkers in Team Strategie en in Team Control en het uitdenken van visiedocumenten, kaders en controles.</p> <p>De bevindingen vanuit onze boardletter en het accountantsverslag van voorgaande jaren zijn onderhanden, maar vergen veel voorbereiding waardoor het oplossen van de bevindingen tijd kost. De kwaliteitsslagen in de interne beheersing zijn daardoor nog niet altijd zichtbaar en toetsbaar. Dit resulteert binnen onze controle-aanpak, evenals vorig jaar, in meer gegevensgerichte werkzaamheden waaronder omvangrijkere steekproeven.</p>
IT-omgeving	De interne beheersing rondom uw IT-omgeving hebben wij in het kader van onze jaarrekeningcontrole onderzocht. Wij hebben de general IT-controles van het netwerk en de applicaties iFinanciën, Civision Samenlevingszaken en MO-platform bekeken. De basis is op orde, maar wij onderkennen verbeterpunten rondom de autorisatie voor de toegangsbeveiliging van de applicaties. In 2025 heeft de organisatie voornamelijk aanpassingen verricht in het beheer van de applicatie voor de uitkeringsadministratie en sociaal domein (Civision Samenlevingszaken en MO-platform). De verwachting is dat op basis van de implementatie van de nieuwe financiële applicatie verdere verbeteringen mogelijk is, bijvoorbeeld door het hanteren van een functie-autorisatiematrix met periodieke vastlegging van controles.

2. Kwaliteit interne beheersing

2.1 Algemeen beeld

Onderwerp	Omschrijving
Verbijzonderde interne controle	<p>Vanaf het huidige boekjaar worden de verbijzonderde interne controle (VIC) werkzaamheden, met uitzondering van het sociaal domein, door de gemeente zelf uitgevoerd. Het uitvoeren van de verbijzonderde interne controles (VIC) ligt eind 2025 op schema. De controles zijn uitgevoerd volgens uw interne controleplan. Het interne controleplan is ten opzichte van vorig jaar nader uitgewerkt en gespecificeerd waardoor het een goede basis is voor de rechtmatigheidsverantwoording en de toets op getrouwheid. Wij hebben uw enkele aanbevelingen gegeven bij het interne controleplan voor komende jaren.</p> <p>Op basis van de uitgevoerde VIC-werkzaamheden over januari tot en met juli 2025 constateren wij dat de VIC zich richt op de juiste toetspunten en tot correcte conclusies komt. Wij signaleren echter dat het verkrijgen van de benodigde documentatie regelmatig veel inspanning vergt van de VIC. Dit herkennen wij vanuit eerdere jaren en het zal tijd nodig hebben dat alle budgethouders en prestatieakkoordverklaarders binnen de gemeente de omslag hebben gemaakt. Middels de gehanteerde aanpak verwachten wij een positieve ontwikkeling hierbij.</p> <p>Uit de VIC-werkzaamheden over januari tot en met juli 2025 blijkt dat de prijs en/of prestatielevering van 15 van de 37 inkoopfacturen (zowel lasten als vermeerderingen activa) nog niet kan worden aangetoond. Wij vragen hiervoor uw aandacht en hebben met de organisatie gesproken over de mogelijkheden om de onderbouwing met terugwerkende kracht aan te tonen.</p>
Onzekerheden prestatielevering	<p>Gezien de wijzigingen in de wetgeving met betrekking tot de materialiteitsbepalingen vragen wij u meer aandacht te besteden aan de mogelijke onzekerheden met betrekking tot de prestatieleveringen. Voorgaande jaren waren de onzekerheden in het sociaal domein (Jeugdzorg, WMO, PGB) hoog ten opzichte van de nieuwe materialiteit.</p> <p>De onzekerheden in het sociaal domein in 2024 waren € 732.434 en de totale onzekerheden waren € 1.033.824. In 2024 betrof de goedkeuringstolerantie (materialiteit) voor onzekerheden € 2.035.000. Voor het huidige jaar bedraagt de (voorlopige) goedkeuringstolerantie € 1.262.000.</p> <p>Daarom adviseren wij u tijdig acties uit te zetten om de onzekerheden in het sociaal domein te verlagen, zie hiervoor ook de uitwerking in hoofdstuk 3.</p>

2. Kwaliteit interne beheersing

2.2 Kernpunten in de controle

Onze risicoanalyse richt zich op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat wij niet alle risico's die voor u als gemeente relevant zijn in onze controle meenemen. De risicoanalyse is een continue proces en stellen wij gedurende de controle indien nodig bij.

De belangrijkste bij uw gemeente onderkende risico's / kernpunten in de controle zijn:

- De rechtmatigheidsverantwoording;
- Prestatielevering inkopen;
- Zakelijke totstandkoming van grote contracten;
- Waardering grondexploitatie, welke bestaat uit de exploitaties Olstergaard, Meente Noord en Klimboom;
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw gemeente met name toe op budgetverschuivingen binnen de exploitatie- en investeringsbudgetten per balansdatum.

In ons accountantsverslag rapporteren wij naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole over bovenstaande punten.

2. Kwaliteit interne beheersing

2.3 Frauderisicoanalyse

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Op basis van onze uitgevoerde interim-controle stellen wij vast dat er binnen de gemeente aandacht is voor frauderisico's en de preventie daarvan. Er is ultimo 2025 echter geen actuele frauderisico-analyse. Wel hebben wij vernomen dat u voornemens bent dit komend jaar op te stellen. In voorgaande jaren hebben wij de gemeente reeds gewezen op het belang van een gedegen risicoanalyse proces en de beheersing van risico's. Hieronder delen wij een aantal good practices die u kunt hanteren bij het opstellen van een frauderisicoanalyse:

Good practices rondom frauderisicoanalyses

1. Er is een integrale fraude-risicoanalyse opgesteld waarin het misbruik- en oneigenlijk gebruikbeleid (M&O) en corruptierisico's expliciet zijn meegenomen.
2. Bij elk onderkend frauderisico is een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid van optreden en de potentiële impact (financieel, reputatie, juridisch, externe signalen).
3. Er is overzichtelijk vastgelegd welke interne beheersingsmaatregelen reeds zijn getroffen om de geïdentificeerde frauderisico's te beperken.
4. De gemeente heeft haar risicobereidheid en wijze van omgaan met frauderisico signalen beschreven in een vastgesteld (fraude)risicobeleid.
5. Er is expliciete aandacht voor soft controls zoals integriteitscultuur, voorbeeldgedrag, training en bewustwording, open communicatie en ethisch leiderschap als onderdeel van fraudepreventie.
6. De gemeente beschikt over actueel beleid en regelingen ter bevordering van integriteit, waaronder een klokkenluidersregeling en een nota integriteit.
7. De fraude-risicoanalyse is een dynamisch stuk wat als onderdeel van de P&C-cyclus periodiek wordt besproken, geëvalueerd en geactualiseerd.

2. Kwaliteit interne beheersing

2.4 Belangrijkste aanbevelingen

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste aanbevelingen ten aanzien van de bedrijfsprocessen opgenomen. Wij hebben per bevinding een beknopte omschrijving opgenomen. Een gedetailleerde beschrijving van de detailbevindingen is opgenomen in management letter. De kleur van het symbool geeft de status van de constatering aan. Het oplossen van aanbevelingen uit voorgaande jaren is in meerdere gevallen afhankelijk van de invoering van de nieuwe financiële applicatie en van lopende acties binnen de gemeente. Het zichtbaar worden van deze verbeteringen vergt echter tijd, waardoor wij deze nog niet kunnen toetsen en opnemen in het onderstaande overzicht. De opvolging van onze aanbevelingen is wel in gang gezet, maar de resultaten daarvan zijn op dit moment nog niet volledig zichtbaar. Hierdoor zijn de beoogde kwaliteitsverbeteringen in de interne beheersing nog niet altijd toetsbaar.

#	Proces	Bevinding	Status 2024	Status 2025	Prioriteit
1	Inkopen	Functiescheiding bij autoriseren inkoopfacturen niet altijd aanwezig	G	A	Hoog
2	Inkopen	Prestatielevering onvoldoende onderbouwd	G	G	Midden
3	Inkopen	Contractenregister niet ingezet voor naleving aanbestedingsregels	G	G	Hoog
4	Inkopen	Ontbreken van kwalitatieve inhoudelijke controle bij autorisatie inkoopfactuur	N	A	Hoog
5	Aanbestedingen	Geen preventieve controle op juiste aanbestedingsvorm	G	G	Hoog
6	Crediteurenstamgegevens	Controle op juistheid bankgegevens te summier	A	O	-
7	Crediteurenstamgegevens	Niet op non-actief zetten oude IBAN-nummer		N	Laag
8	Omgevingsvergunningen	Volledigheidscontrole op legesomvang ontbreekt	G	A	Midden
9	Omgevingsvergunningen	Collegiale toets op bouwkosten ontbreekt	G	G	Midden

O Opgelost

A Actie zichtbaar gestart, maar nog niet afgerond

G (Nog) Geen opvolging zichtbaar

N Nieuwe bevinding

2. Kwaliteit interne beheersing

2.4 Belangrijkste aanbevelingen (vervolg)

#	Proces	Bevinding	Status 2024	Status 2025	Prioriteit
10	Planning en control	Beschrijvingen bedrijfsvoeringsprocessen onvolledig	G	G	Midden
11	Subsidies	Niet tijdig vaststellen subsidies	G	A	Laag
12	Subsidies	Beoordeling subsidie aanvragen	G	G	Laag
13	Algemeen	Ontbreken originele handtekening	G	G	Midden
14	Algemeen	Autorisaties bij transacties niet conform beleid	N	G	Midden
15	Algemeen	Boekingensubsidie en inkomensoverdracht niet zuiver		N	Midden
16	Grondexploitaties	Ontbreken zichtbare controles bij exploitatieopzetten	N	A	Midden

O Opgelost

A Actie zichtbaar gestart, maar nog niet afgerond

G (Nog) Geen opvolging zichtbaar

N Nieuwe bevinding

2. Kwaliteit interne beheersing

2.5 IT General controls - Detailbevindingen

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze werkzaamheden rondom de IT-omgeving opgenomen. Een gedetailleerde beschrijving van de detailbevindingen is opgenomen in de management letter. De kleur van het symbool geeft de status van de constatering aan.

Applicatie	Proces	Toegangsbeveiliging		Wijzigingsbeheer	Continuïteit
		Authenticatie	Autorisatie		
Netwerk	-	O	O	N.v.t.	O
iFinanciën	Financiële Administratie	O	A	O	N.v.t.
Civision Samenlevingszaken	Participatiewet	O	A	O	N.v.t.
MO-Platform	WMO/Jeugdzorg	O	A	O	N.v.t.

O Opgelost / Nog steeds op orde
 A Actie ondernomen, maar nog niet afgerond
 G Geen actie ondernomen
 N Nieuwe bevinding

De verbeterpunten ten aanzien van de autorisatie hebben betrekking op het definiëren van de gewenste situatie van rollen en rechten in de applicaties, bijvoorbeeld door het opstellen van een functie-autorisatiematrix. Vervolgens adviseren wij om de naleving van de gewenste situatie zichtbaar te controleren en de uitkomsten daarvan vast te leggen. Op die manier kan vastgesteld worden dat de werkelijke situatie overeenkomt met de gewenste situatie. Dit is een belangrijke basis voor het proces van een ordelijk autorisatiebeheer.

2. Kwaliteit interne beheersing

2.6 IT-omgeving

Onderwerp	Omschrijving
IT Algemeen	<p>Strategie en ambitie</p> <p>De IT-strategie van de DOWR is gericht op het verbeteren van IT-processen en het toekomstbestendig inrichten van het IT-landschap. Deze strategische koers vormt een fundament voor efficiënte en betrouwbare bedrijfsvoering.</p> <p>In 2025 is aantoonbare vooruitgang geboekt in de transitie naar het gewenste IT-landschap. De organisatie heeft stappen gezet in de implementatie van nieuwe systemen en processen die bijdragen aan een robuustere en meer geïntegreerde IT-omgeving. Vanaf het tweede kwartaal van 2026 treedt de nieuwe Cyberbeveiligingswet in werking. Deze wet implementeert de Europese richtlijn voor netwerk- en informatiesystemen en stelt strengere eisen aan digitale veiligheid. Organisaties in zeer kritieke sectoren, waaronder die van uw organisatie, krijgen een wettelijke verplichting om hun digitale weerbaarheid te versterken. Dit omvat het beveiligen van de volledige keten, het opleggen van eisen aan leveranciers, en het registreren en melden van incidenten. Niet-naleving kan leiden tot sancties. Naast financiële sancties kunnen er ook andere gevolgen zijn, zoals reputatie schade, operationele verstoring en (persoonlijke) aansprakelijkheid van bestuurders. Deze ontwikkeling onderstreept het strategisch belang van een actueel inzicht in IT-objecten, ketenrisico's en contractuele afspraken. Uw organisatie bereidt zich hierop voor door een GAP-analyse te laten uitvoeren.</p> <p>Cybersecurity</p> <p>Wij hebben inzicht verkregen in cybersecurityrisico's die mogelijk van materieel belang kunnen zijn voor de jaarrekening. Er zijn diverse maatregelen getroffen om deze risico's te beperken. In het verslagjaar deden zich geen incidenten voor met materiële impact. De DOWR-gemeenten tonen inzet via beleid en maatregelen conform de BIO, waaronder toegangsbeveiliging, wijzigingsbeheer en encryptie. Detectie- en herstelprocessen zijn ingericht en functioneren adequaat.</p> <p>Bevindingen:</p> <p>Er is behoefte aan beter inzicht in kritieke systemen en processen, inclusief risico's en maatregelen bij leveranciers. We adviseren om bestaande beveiligingsmaatregelen te analyseren en toetsen. Detectie kan worden versterkt, onder andere door aanscherping van toegangsbeheerprocedures en regelmatige beoordeling van beveiligingsrapportages van externe partijen, om de cyberweerbaarheid verder te vergroten.</p>

2. Kwaliteit interne beheersing

2.6 IT-omgeving

Onderwerp	Omschrijving
Migratie financiële applicatie	<p>DOWR heeft in 2025 belangrijke stappen gezet naar de ingebruikname van het nieuwe SAP-systeem van Pink. De beoogde live-gang is 1 januari 2026. In dit project kijkt Baker Tilly IT Advisory mee vanuit een Quality Assurance rol. Vanuit deze werkzaamheden informeren wij de opdrachtgever en de stuurgroep van dit project over de belangrijkste risico's ten aanzien van dit traject. Vanuit jaarrekeningperspectief vragen wij de gemeente aandacht voor een aantal punten ten aanzien van de betrouwbaarheid en continuïteit van de data bij de migratie.</p>
NIS2	<p>In Nederland is de Cyberbeveiligingswet (verder: Cbw) in ontwikkeling welke vanaf 2026 Q2 verplicht zal worden en de EU richtlijn Network and Information Systems Directive (verder: NIS2) implementeert. Dit heeft betrekking op meerdere sectoren, waaronder de sector waar uw organisatie onder valt.</p> <p>Er worden strengere eisen gesteld aan de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen. Organisaties worden onder de Cbw meer dan nu verplicht om te zorgen voor de beveiliging van de hele keten waar zij deel van uitmaken. Op basis van het risico in de leveringsketen zullen zij cybersecurity maatregelen moeten opleggen aan hun leveranciers. Die groep leveranciers zal ook digitaal veiliger moeten gaan werken. Daarnaast komt er een verplichte registratie en meldplicht voor incidenten (naast degene die al bestaat voor privacy). Er worden maatregelen ingevoerd om de naleving van de NIS2 richtlijn te verzekeren, inclusief financiële sancties voor niet-naleving.</p> <p>Wij adviseren om vanuit een actueel inzicht in de IT-objecten en gegevens in de keten waarvan uw organisatie deel uitmaakt de risico's te benoemen en maatregelen en contractuele afspraken scherp in beeld te hebben. Daarop aanvullend dienen vervolgens een aantal basis hygiëne maatregelen conform de nieuwe wet ingericht te worden. Wij hebben hiervoor een stappenplan ontwikkeld en kunnen u hierbij ondersteunen. U heeft aangegeven om hier stappen in te ondernemen door een GAP-analyse uit te laten voeren door een onafhankelijke partij. Wij adviseren u om de resultaten van de cybersecuritycheck hierin te betrekken.</p>

3. Terugkoppeling vragen auditcommissie

Jaarlijks heeft u de mogelijkheid ons specifieke onderzoeksvragen mee te geven die in het verlengde van onze controle liggen. In dit hoofdstuk geven wij ons antwoord op de vragen.

3. Terugkoppeling vragen auditcommissie

In ons overleg met de auditcommissie van de gemeenteraad is een aantal vragen geformuleerd waarover de commissie graag nader wordt geïnformeerd. Naar aanleiding van onze werkzaamheden geven wij hier antwoord op.

Vraag 1: In welke mate zijn voor de 10 grootste processen (qua financiële risico's) volledige en up-to-date procesbeschrijvingen aanwezig en zijn daarin ook controles in de 1e lijn (dus binnen het primaire proces) verwerkt?

Op dit moment heeft de gemeente geen actuele (centrale documentatie van) procesbeschrijvingen. De beheersingsmaatregelen in de 1^e lijn zijn niet in alle processen helder, waardoor er controles in de 2^e lijn ontbreken en de 3^e lijn (de verbijzonderde interne controle) niet kan controleren op het proces (het systeem van interne beheersing), maar veelal gegevensgericht de werkzaamheden doet. Net als vorig jaar adviseren wij u de processen uit te werken, waarbij een link wordt gelegd met de (fraude)risicoanalyse en de beheersingsmaatregelen. Denk hierbij zowel aan hard als softcontrols.

Wij hebben vernomen dat er een projectleider zaaksysteem is gestart die zich bezig zal houden met het beschrijven van de processen. Daarnaast zit in het actieprogramma 'Doorontwikkeling organisatie' ook een voorstel om een procesmanager aan te stellen om de processen te optimaliseren. De organisatie heeft zichzelf tot doel gesteld om 15 processen per jaar aan te pakken.

Vraag 2: In welke mate worden de planning en control van projecten beheerst? Toelichting: Het gebeurt dat projecten niet volgens planning starten of worden uitgevoerd. Naast een latere oplevering, is het gevolg dat budgetten gaan schuiven, ook over de jaargrens. Het gaat met name over beleidsstukken- en visies die resulteren in een collegevoorstel dat naar de gemeenteraad gaat. De auditcommissie ziet vaak vertraging in de projecten die in zulke stukken en visies worden beschreven. Hoe kan hier meer grip en zicht op verkregen worden?

Vorig jaar hebben wij geadviseerd te werken aan de cultuur binnen de organisatie om een kwaliteitsslag te maken en de basis op orde te krijgen. Dit is van belang om de P&C-cyclus goed neer te kunnen zetten. Wij zien dat u afgelopen jaar gewerkt heeft aan bewustwording en beheersing binnen diverse onderdelen en lagen in de organisatie. Er is door de organisatie een P&C-coördinator aangetrokken, er is gewerkt aan juiste en uitvoerbare kader en duidelijkheid en zuiverheid van rollen en taken met de daarbij behorende bevoegdheden. De punten in het verbeterplan en actieprogramma 'Doorontwikkeling organisatie' achten wij goede punten om op dit vlak beter in control te komen.

3. Terugkoppeling vragen auditcommissie

Vraag 3: Welke adviespunten heeft de accountant voor contractvorming bij inkoop tussen de € 50.000 en € 200.000?

In het verleden zijn onregelmatigheden op contractering aangetroffen die toezien op documentatie van inkoopvoorwaarden, afspraken over meerwerk, indexering en planning. Via het verbeterplan heeft u hieromtrent reeds acties geformuleerd en in 2025 zijn de inkoopvoorwaarden gestandaardiseerd waardoor de beheersing bij deze stroom inkoop is verbeterd.

In het Inkoop- en aanbestedingsbeleid van gemeente Olst-Wijhe (van december 2023) is als uitgangspunt vastgelegd dat budgethouders bevoegd zijn om een inkoop op te starten, waarbij ze zelf de verantwoordelijkheid hebben om afwegingen te maken welk traject gevolgd dient te worden. In het mandaat- en volmachtstatuut is vastgelegd wie namens de gemeente Olst-Wijhe bevoegd is om verplichtingen aan te gaan met derden.

In het Inkoop- en aanbestedingsbeleid staat dat de budgethouder bij iedere inkoop vanaf € 50.000 voor leningen en diensten en € 150.000 voor werken een inkoopstrategie dient op te stellen en te bespreken met de inkoopadviesfunctie. De inkoopstrategie dient te worden gevoegd bij het aanbestedingsformulier.

Om het proces rondom contractvorming beter te borgen adviseren wij:

- Faciliteer budgethouders rondom kennis en kunde over het afsluiten van contracten, bijvoorbeeld over juridische aspecten, goede inkoopvoorwaarden, formulering van prijsafspraken rondom meerwerk en indexering (eventueel via voorbeeld contracten, scholing of vaste afstemmomenten met de inkoopadviseur);
- Bouw een 4-ogenprincipe in voorafgaand aan het aangaan van een verplichting;
- Toets op naleving van het eigen inkoopbeleid, waarbij wordt getoetst of er een inkoopstrategie is opgesteld en besproken met de inkoopadviesfunctie. Bij deze toets kan ook de naleving van de uitgangspunten omtrent juridisch, ethisch, economisch en organisatorisch zoals omschreven in het inkoopbeleid worden meegenomen.

Verdere bevindingen en adviezen voor verbetering van het inkoopproces hebben wij opgenomen in hoofdstuk 2.4.

Onder het normenkader voor de accountantscontrole valt de naleving van de Europese aanbestedingsregels en niet de controle op inkoopcontracten onder deze drempel. In het interne controleplan voor de VIC zou u (door het jaar heen) de controle op naleving van het inkoopbeleid kunnen meenemen.

4. Actualiteiten

Afgelopen jaar heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld voor toekomstige jaren.

Samenvattend zijn in dit hoofdstuk de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen.

4. Actualiteiten

Wethouderspensioen

De nieuwe pensioenwet geldt vanaf 1 juli 2023, maar niet voor politieke ambtsdragers zoals wethouders. Zij vallen onder de aparte Appa-regeling, die zoveel mogelijk aansluit bij de ABP-regeling voor overheidswerknemers. Sinds juli 2022 zijn de verschillen tussen Appa en ABP grotendeels gelijkgetrokken. Gemeenten betalen nu nog pensioenen rechtstreeks, maar het is de bedoeling dat deze pensioenen via een collectieve waardeoverdracht worden ondergebracht bij het ABP. Hierdoor vervalt ook de pensioenvoorziening voor wethouders op de gemeentelijke balans.

Gemeenten hebben de mogelijkheid om mee te doen aan onderzoek uitgevoerd door Montae & Partners naar de verwachte overdrachtswaarde van de APPA-pensioenen naar het ABP per 1-1-2028. Er hebben 240 gemeenten meegedaan aan het onderzoek en overige gemeenten kunnen hieraan nog deelnemen. Uit het onderzoek voor de gemeente Olst-Wijhe blijkt dat de berekende voorziening volgens de nieuwe methode aanzienlijk hoger ligt dan de huidige voorziening in de jaarrekening 2024.

De Commissie BBV heeft op 3 december 2025 de stellige uitspraak gedaan dat de voorziening per 31 december 2025 aangepast dient te worden op basis van de uitgangspunten van het onderzoek. Dit betekent dat u de last van de bijstorting in 2025 moet nemen.

Notitie structurele en incidentele baten en lasten

De Commissie BBV heeft eind 2024 een vernieuwde notitie gepubliceerd over hoe gemeenten moeten omgaan met structurele en incidentele baten en lasten. Deze notitie geeft extra uitleg en nieuwe afspraken, vooral over het gebruik van geld uit de algemene reserve.

Belangrijkste wijziging: inzet van de algemene reserve

Vanaf begrotingsjaar 2025 is het toegestaan voor gemeenten om maximaal 10% van het overschot (surplus) van de algemene reserve te gebruiken om structurele uitgaven te betalen. Dit mag alleen als:

- De solvabiliteit (de verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen) minimaal 20% is en blijft;
- Er een goede risico-inventarisatie is gemaakt;
- Het weerstandsvermogen voldoende is om de risico's op te vangen;

Wat moeten gemeenten doen?

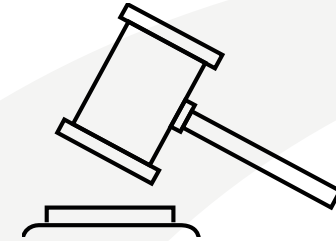
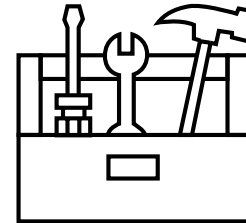
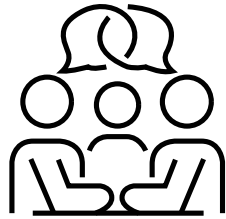
- Zorg voor een duidelijke begroting. *Laat in de begroting en de jaarrekening zien of er sprake is van een structureel evenwicht. Gebruik hiervoor het voorbeeld uit de notitie.*
- Maak onderscheid tussen incidenteel en structureel. *Neem in de financiële verordening een grensbedrag op: vanaf welk bedrag moeten incidentele lasten en baten apart worden toegelicht? Licht deze incidentele baten en lasten toe in de jaarrekening. Dit zorgt voor duidelijkheid en consistentie.*
- Controleer het weerstandsvermogen. *Zorg dat het weerstandsvermogen groot genoeg is om de geïnventariseerde risico's te kunnen opvangen.*

4. Actualiteiten

Notitie verbonden partijen

Op 24 juni jl. heeft commissie BBV de aangepaste Notitie Verbonden partijen gepubliceerd. Wijzigingen volgen met name uit de per 1 juli 2022 aangepaste Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De belangrijkste wijzigingen die in de notitie verder worden uitgewerkt zijn:

Versterking van de positie van gemeenteraden

- **Zienswijze indienen:** Gemeenteraden krijgen meer invloed én verantwoordelijkheid doordat ze zienswijzen mogen indienen bij belangrijke besluiten zoals de begroting, jaarrekening en beleidsnota's.
- **Adviescommissie:** De mogelijkheid om een gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen, die gemeenteraden ondersteunt in hun taak, is geïntroduceerd.
- **Informatieplicht:** Colleges van burgemeester en wethouders moeten proactief de gemeenteraden op de hoogte houden van relevante ontwikkelingen binnen de GR's.

Introductie van aanvullende controle-instrumenten raad

- **Recht van enquête:** Recht om onderzoek te doen naar mogelijke misstanden binnen een GR. Dit omvat het recht van enquête.
- **Onderzoek door rekenkamers:** Rekenkamers kunnen o.a. onderzoek doen naar het gevoerde bestuur van een GR. Omdat meerdere gemeenten en rekenkamers betrokken zijn bij GR's, worden audits waarschijnlijk vaker en grondiger uitgevoerd.
- **Evaluatie van de regeling:** Gemeenteraden kunnen nu afspraken maken over de frequentie en focus van evaluaties van de GR.

Verbetering van governance-structuren

- **Uittreding uit een regeling:** Het maken van duidelijke afspraken over de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon bij uittreding uit een GR. Dit omvat zaken als personeel, contracten, huisvesting en investeringen.
- **Begrotingscyclus:** De termijnen voor de indiening van de kadernota, de ontwerpbegroting en de begroting zijn aangepast om een betere afstemming op de besluitvorming van de gemeenteraad te waarborgen.

De nieuwe verplichtingen en controle-instrumenten kunnen leiden tot een hogere ambtelijke en bestuurlijke capaciteitsdruk. Wij adviseren de interne processen te evalueren en waar nodig aan te passen. Daarnaast is het van belang om vast te stellen of de capaciteit binnen de gemeente voldoende is om te kunnen voldoen aan de mogelijk aanvullende belasting.

Contact

M.C.J.M. (Marc) Bekker RA

Director Audit

m.bekker@bakertilly.nl

J.B. (Martine) Vree-Brink MSc RA

Senior Manager Audit

m.vree@bakertilly.nl

bakertilly

Kantoorgegevens

Baker Tilly (Netherlands) B.V.

Burg. Roelenweg 14-18

8021 EV Zwolle

Postbus 508

8000 AM Zwolle

T +31 (0) 38 425 86 00

Now, for tomorrow